

Inclusiviteit in jeugdliteratuur

Er zijn nog altijd weinig boeken waarin culturele diversiteit een gegeven is. Tijdens haar [Woutertje Pieterse lezing](#) over diversiteit in jeugdliteratuur vertelde Nasim Miradi dat er in 2013 slechts 2% van alle kinderboeken een hoofdpersonage met een biculturele achtergrond had, terwijl 22% van de Nederlandse bevolking een biculturele achtergrond heeft.

Kinderboeken als ramen en spiegels.

Kinderboeken dienen als spiegels en ramen voor kinderen. In verhalen zien kinderen zichzelf terug en kijken ze mee in een wereld van een ander. Kinderboeken waarin de hoofdpersonage een kleur heeft zijn niet alleen geschreven voor niet witte kinderen. Net zo goed dat kinderboeken met witte jongens in de hoofdrol niet alleen geschreven zijn voor hen.

'Kinderen hebben behoefte aan zowel spiegels als ramen. Veel gekleurde kinderen zien de wereld via ramen en zij hebben spiegels nodig. En andere kinderen zien alleen spiegels en zij moeten de wereld ook door ramen leren zien.' Sharron McElmeel.

Afspiegeling van de samenleving.

In kinderboeken waarin diversiteit, racisme of discriminatie expliciet behandeld wordt, wordt er veel nadruk gelegd op het 'andere'. Kinderboeken waarin diversiteit verder geen rol speelt dragen bij aan de vanzelfsprekendheid van diversiteit.

Een cultuur wordt soms in kinderboeken zo neergezet dat het idee gewekt kan worden 'anders' of een 'minderheid' te zijn. Een aanbod waarin weinig culturele diversiteit in voorkomt is ook geen volledige afspiegeling van de werkelijke samenleving. Door een diverse en volledige presentatie van de samenleving in kinderboeken leert een kind een belangrijk onderdeel van de samenleving te zijn.

Identificatie en zelfvertrouwen.

Kinderen identificeren zich met personages in kinderboeken. Het identificeren draagt bij aan het zelfvertrouwen en zelfwaardering van kinderen. Ook draagt het bij aan het vergroten van een culturele identiteit van kinderen. Het tegenovergestelde kan gebeuren wanneer een personage of een cultuur juist negatief wordt weergegeven, maar een kind zich er wel mee identificeert. Hierdoor kan een kind een laag zelfvertrouwen ontwikkelen. Kinderen leren door een diverse presentatie in kinderboeken dat zij belangrijk genoeg zijn om in kinderboeken voor te komen. Er is ook een verschil tussen wanneer kinderen zich kunnen identificeren met een hoofdpersonage of enkel alleen met een bijrol. Wanneer kinderen zich niet kunnen identificeren kan het idee versterkt raken *anders* of *minderwaardig* te zijn.

Door kinderen via kinderboeken in aanraking te laten komen met andere culturen bied je ze meer sociale werkelijkheid en leidt dat tot een open houding en meer acceptatie tegenover mensen uit verschillende culturen. De werkelijkheid die je ze biedt wordt verbreed en als een volledige werkelijkheid voorgedragen. Het is een manier om meer gelijkheid bij kinderen te bereiken en het draagt bij aan het empathisch vermogen van kinderen.

Stereotype afbeeldingen in kinderboeken.

Moeten afbeeldingen en verhalen in kinderboeken die stereotypen bevatten vermeden worden? Nee, dat niet. Zolang ze maar *onderdeel* zijn van een bredere voorstelling van de werkelijkheid. We zien zorgzame moeders en witte brandweermannen, maar óók zorgzame vaders en vrouwelijke artsen met kleur. Bied je naast de stereotype beelden en verhalen ook het alternatief aan, dan creëer je een bredere voorstelling van de werkelijkheid aan kinderen.

In gesprek met kinderen.

Stereotype kinderboeken kunnen juist ook onderwerp van gesprek zijn door de kritische geest te stimuleren. Bespreek bijvoorbeeld met kinderen dat de held van het verhaal vaak

een wit jongetje is en wat ze daar zelf van vinden. Daarnaast kunnen diverse kinderboeken ook middel zijn om met kinderen in gesprek te gaan over andere culturen. Let er dan wel op dat er *geen nadruk* op gelegd wordt. Zie het als een volwaardige presentatie van de samenleving.

Tips voor kinderboeken.

In deze lijst kinderboeken vind je boeken waarin de hoofdpersoon een culturele achtergrond heeft. Kinderboeken met thema's als discriminatie of inburgering kunnen interessant zijn, maar deze lijst is met name gericht op kinderboeken waarin culturele diversiteit vanzelfsprekend is.

De boeken zijn opgedeeld in verschillende leeftijdscategorieën zodat je gemakkelijk een passend boek kunt vinden om voor te lezen aan jouw voorleesgezin.

Veel leesplezier!

Kinderboeken tot 4 jaar:

- Potje! (Mylo Freeman)
- Zaza – de reeks (Mylo Freeman)
- De snoepjes van Aisha (Elly van der Linden)
- Heb jij misschien Olifant gezien? (David Barrow)
- Als ik een dinosaurus had (Gabby Dawnam)
- Tellen en rijmen met de familie Muis (Juliette Rosenkamp)

Kinderboeken 4 tot 6 jaar:

- Ada Dapper wetenschapper (Andrea Beaty)
- Ada Dappers grote werk- en knutselboek voor topwetenschappers (Andre Beaty)
- Bo & Mo (Najiba Abdellaoui)
- Broertjes! (Mylo Freeman)
- De broccolireus (Atilla Erdem)
- Duizend-en-een paarse djellaba's (Hasna Elbaamrani & Lisa Boersen)
- Een kleintje erbij (Lauren Child)
- Helemaal Norman (Tom Percival)
- Idje wil niet naar de kapper (Michael Middelkoop)
- Julian is een zeemeermin (Jessica Love)
- Kalle en Saar in de jungle (Jenny Westin)
- Kersenhemel (Jef Aerts)
- Lotjes zorg (Tom Percival)
- Mootje (Hakima Elouarti)
- Tweeling! (Mylo Freeman)
- Prinses Arabella – de reeks (Mylo Freeman)
- Papa, waar ben je? (Pimm van Hest)
- Waar is mijn noedelsoep (Reza Kartosen-Wong)

Kinderboeken 6 tot 8 jaar:

- Maantje (Sjoerd Kuyper)
- Mo en tijger – de reeks (Elisabeth Mollema)

Kinderboeken 8+ jaar:

- Tori (Brian Elstak)
- Vrijdag kom ik weer thuis (Robert van Dijk)
- Planeet Omar (Zanib Mian)
- Naar de overkant (Wouter Klootwijk)
- Cruiseschip de Cliffhanger – de serie (Corien Oranje)
- Trobi (Brian Elstak)

Meer weten?

Bekijk [deze webinar over inclusiviteit in jeugdliteratuur van Stichting Lezen](#) of ga nog meer de diepte in:

[Jeugdliteratuur door de lens van etnisch-culturele diversiteit](#) (Sara Van den Bosche en Anne Klomberg).

Een onderzoeksartikel van Ymke de Bruijn over etnische diversiteit in Nederlandse jeugdboeken vind je op de site van [Springer](#).

De samenvatting van het proefschrift van Reza Kartosen-Wong vindt u op de site van de [UvA](#).

Op de site van [Stichting Lezen](#) zullen we komende week de boektitels plaatsen die tijdens het webinar zijn genoemd.

Nog meer tips voor kinderenboeken

www.spinzi.nl

<http://www.zo-ook.info/>

<https://www.educulture.store/>

Filmpjes

<https://woutertjepieterseprijs.nl/nieuws/woutertje-pieterse-prijs-lezing-2017-nasim-miradi-rose-stories/>

<https://www.youtube.com/watch?v=VbKnaHR1FO4>

<https://www.youtube.com/watch?v=wQ8wiV3FVo&t=426s>

In het nieuws

<https://www.volkskrant.nl/de-gids/hoe-cultureel-divers-zijn-de-kinderboeken-thuis-in-de-kast-wat-je-als-ouder-moet-weten-en-tips-voor-mooie-jeugdboeken~b201dfe5/>

<https://www.parool.nl/nieuws/diversiteit-in-kinderboeken-is-goed-voor-ieder-kind~b735fe29/>